

Pleitnota

Hoorzitting Intergemeentelijke Adviescommissie Bezwaarschriften

Datum: 19 augustus 2025

Zaak: Bezwaarschrift BAGW tegen besluit Woo-verzoek U.25.03099 d.d. 26 juni 2025

Onderwerp: Weigering openbaarmaking BING-rapport inzake integriteitsmelding wethouder Jos Last

Namens: Burger Alliantie Gulpen-Witterm (BAGW)

1. Inleiding

Geachte voorzitter, leden van de commissie,

Namens de Burger Alliantie Gulpen-Witterm lichten wij ons bezwaar toe tegen het besluit van 26 juni 2025 (kenmerk U.25.03099) van burgemeester Ramaekers-Rutjens om het integriteitsrapport van Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING) niet openbaar te maken.

Dit bezwaar raakt de kern van onze inzet: bestuurlijke integriteit, transparantie en het recht van de gemeenschap om te weten of haar bestuurders zuiver handelen.

Wij achten de weigering tot openbaarmaking onrechtmatig, onvoldoende gemotiveerd en strijdig met de geest van de Wet open overheid (Woo) en de beginselen van behoorlijk bestuur.

2. Tijdpad en feitenrelaas

Fase 1 – Aanloop tot de integriteitsmelding

- Najaar 2024 – januari 2025

Binnen onze vereniging ontstonden ernstige zorgen over het handelen van wethouder Jos Last in een bestuurlijk dossier dat voor onze gemeenschap van groot belang is.

De signalen betroffen mogelijke belangenverstrengeling, schending van zorgvuldigheid en het onjuist informeren van de raad.

Na interne verificatie besloten wij de formele route te volgen, conform het Protocol (mogelijke) integriteitsschendingen politieke ambtsdragers Gulpen-Wittem en de Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders.

Fase 2 – Formele melding en besluit burgemeester

- 29 januari 2025

De BAGW diende een formele integriteitsmelding in bij de burgemeester.

Op 31 januari 2025 besloot de burgemeester om de onafhankelijkheid van deze screening te waarborgen en daarom deze te laten uitvoeren door een gespecialiseerd extern bureau, t.w. Bureau Integriteit Nederlandse Gemeenten (BING)

- Februari 2025

De uitvoering van de eerste screening door BING verliep naar onze mening niet zorgvuldig:

- Er vond enkel telefonisch contact plaats met de BAGW, zonder volledig mondeling gesprek of de mogelijkheid tot een diepgaand hoor- en wederhoor.
- De onderzoekers van BING vroegen de opdrachtgever, burgemeester Ramaekers-Rutjens, om een week verlenging van de onderzoeksperiode, zodat ook de melders (BAGW) zorgvuldig konden worden gehoord. Dit verzoek werd resoluut afgewezen.
- Als laatste alternatief bood BING de BAGW de gelegenheid enkele vragen schriftelijk te beantwoorden. Deze route doet geen recht aan de zorgvuldigheid die bij een integriteitsonderzoek vereist is en is geen volwaardig alternatief voor een mondelinge toelichting.
- De betrokken wethouder Last werd daarentegen wél volledig in de gelegenheid gesteld om op de beschuldigingen te reageren, waarbij ook nog vertrouwelijkheid gegarandeerd werd.
- Hierdoor is de screening feitelijk uitgevoerd op basis van éénzijdige informatie, aangevuld met bestaande stukken, in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel van art. 3:2 Awb.

Bij beslissing 26 februari 2025 op basis eerste screening integriteitsmelding laat burgemeester weten dat zij het advies van externe onderzoeker (BING) overneemt, zijnde: onvoldoende aanleiding om een feitenonderzoek in te stellen.

Tevens wordt op het rapport BING geheimhouding opgelegd.

Fase 3 – Poging tot heroverweging bij de burgemeester

Bij schrijven van 7 maart 2025 liet de BAGW de burgemeester een reactie toekomen op haar beslissing van 26 februari 2025. Het verzoek betrof enerzijds bedoeld besluit te heroverwegen en alsnog een onafhankelijk diepgaand feitenonderzoek in te stellen en anderzijds de geheimhouding van het BING rapport op te heffen.

- 13 maart 2025

Na een gemotiveerd verzoek tot heroverweging ontving de BAGW schriftelijk bericht dat het besluit niet zou worden herzien en het rapport BING niet openbaar gemaakt wordt. De afwijzing werd door verantwoordelijken ongemotiveerd afgedaan.

De burgemeester verwees verder naar het Presidium voor verdere stappen, conform het vigerende protocol Gedragscode integriteit.

Op 1 april 2025 heeft het kernteam BAGW, inzage gekregen in het rapport BING na eerst een verklaring tot geheimhouding te hebben moeten ondertekend.

Fase 4 – Verzoek aan het Presidium

- 24 maart 2025

De BAGW richtte zich formeel tot het Presidium (Fractievoorzittersoverleg) met het verzoek het besluit van de burgemeester te heroverwegen. Daarbij werd nadrukkelijk verzocht het Protocol integriteitsschendingen en de Gedragscode integriteit als leidraad te hanteren.

- 7 april 2025

Het Presidium besloot met meerderheid van stemmen géén feitenonderzoek in te stellen (vóór: CDA en DOE'22; tegen: Fractie Franssen, Balans en PRO).

De griffier meldde ons slechts summier dat voor de argumentatie van de fractievoorzitters rechtstreeks contact met hen kon worden opgenomen.

Fase 5 – Tweede brief aan het Presidium

- 6 mei 2025

De BAGW herhaalde haar verzoek en wees op artikel 8 van het Protocol integriteitsschendingen over externe communicatie: transparantie is nodig om het beeld van een “doofpot” te vermijden.

Wij vroegen expliciet om per fractie gemotiveerde toelichting van het stemgedrag.

- Geen inhoudelijke reactie volgde. De brief werd in een raadsvergadering slechts als “ingekomen stuk” afgetikt.

Fase 6 – Woo-verzoek

- 16 mei 2025

De BAGW diende een Woo-verzoek in tot openbaarmaking van het volledige BING-rapport.

- 6 juni 2025

De gemeente maakte gebruik van de verlenging verdaging van de beslistermijn.

- 26 juni 2025

Besluit op het Woo-verzoek: afwijzing, met als grond artikel 5.1 lid 2 sub e Woo (bescherming persoonlijke levenssfeer).

De gemeente stelde dat het rapport onlosmakelijk verweven is met persoonlijke verklaringen van de wethouder en dat deelopenbaarmaking niet mogelijk is. Bovendien wordt in dit besluit door de burgemeester aangehaald: “wat ik tevens nog extra van belang vind, is dat

voorafgaand aan het interview met de wethouder vertrouwelijkheid door de interviewers is toegezegd. De wethouder zou geen vrees hoeven te hebben dat (delen van) het interview openbaar zouden worden gemaakt. De wethouder heeft zich hierom vrij gevoeld om vrij te kunnen reageren op de beschuldigingen die gemaakt werden”.

3. Kern van ons bezwaar

3.1 Onjuist gebruik van artikel 5.1 lid 2 sub e Woo persoonlijke levenssfeer

De bescherming van de persoonlijke levenssfeer is belangrijk, maar politieke ambtsdragers hebben bij ambtshandelingen een verhoogde verantwoordingsplicht.

Jurisprudentie (o.a. ECLI:NL: RVS: 2019:1513; ECLI:NL: RBNNE: 2021:3075) bevestigt dat het functioneren van een wethouder in de publieke taakuitoefening geen privéaangelegenheid is.

3.2 Deelopenbaarmaking is verplicht uitgangspunt

Volgens vaste rechtspraak (ECLI:NL: RVS: 2014:3559) moet een bestuursorgaan altijd beoordelen of delen van een document – bijvoorbeeld feitelijke bevindingen of aanbevelingen – openbaar gemaakt kunnen worden na anonimisering.

Het college heeft die afweging niet zichtbaar gemaakt.

3.3 Motiveringsgebrek

De motivering in het besluit is generiek en onvoldoende concreet. Er is geen passagegewijze beoordeling uitgevoerd, wat strijdig is met artikel 3:46 Awb.

3.4 Vertrouwelijkheid is geen zelfstandige weigeringsgrond

Een vooraf gegeven vertrouwelijkheidstoezegging kan geen Woo-weigeringsgrond opleveren (vgl. ECLI:NL: RBZWB:2013:BZ1868). Het publieke belang van transparantie weegt hier zwaarder.

3.5 Bestuurlijke context: gebrek aan verantwoording

Het uitblijven van inhoudelijke reacties van het Presidium en fractievoorzitters op onze verzoeken versterkt het beeld van politieke afscherming en vermijding van verantwoording. Dit staat haaks op de taak van de burgemeester ex artikel 170, lid 2 Gemeentewet: “De burgemeester bevordert de bestuurlijke integriteit van de gemeente.”

3A. Schending van het Protocol (mogelijke) integriteitsschendingen

Naast de specifieke Woo-gronden in paragraaf 3 is ook de wijze waarop de burgemeester de integriteitsmelding heeft behandeld in strijd met het eigen Protocol (mogelijke) integriteitsschendingen politieke ambtsdragers Gulpen-Wittern 2021 en de Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders.

Juridisch kader

- Artikel 170, tweede lid, Gemeentewet – taak burgemeester integriteit te bevorderen.
- Artikel 41c, tweede lid, Gemeentewet – verplichting vaststellen en naleven gedragscode.
- Protocol (2021) – bindend besluitvormingskader.

- Awb artikelen 3:2, 3:4, 3:46 – zorgvuldige voorbereiding, belangenafweging, deugdelijke motivering.
- Woo artikel 5.1 lid 2 sub e en i – uitzonderingen op openbaarmaking.
- Jurisprudentie:
 - ABRvS 20 april 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1143 – strikte naleving eigen beleidsregels.
 - ABRvS 19 december 2018, ECLI:NL:RVS:2018:4180 – hoor en wederhoor in onderzoeksfase.
 - CRvB 17 mei 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:1834 – vertrouwensbeginsel en transparantie.

Bevindingen

1. Geen eigen bestuurlijke afweging – Protocol art. 4 lid 1 vereist eigen beoordeling; besluit 26-2-2025 leunt volledig op BING.
2. Hoor- en wederhoor onvoldoende – verzoek BING tot verlenging afgewezen; slechts schriftelijke reactie melder toegestaan.
3. Vertrouwelijkheid te laat – toezegging aan wethouder pas na Woo-verzoek formeel vastgelegd.
4. Tegenstrijdige kwalificatie – eerst extern bureau aangekondigd, later “interne aangelegenheid” genoemd.
5. Presidium-route niet genoemd – Protocol art. 4 lid 5; rechtspositie melder geschaad.
6. Onvoldoende gemotiveerde geheimhouding – motivering Woo-besluit summier en inconsistent; strijdig met proportionaliteit.

Conclusie

Deze procedurele tekortkomingen versterken het bezwaar tegen de weigering tot openbaarmaking: ze tonen een patroon van onzorgvuldigheid, motiveringsgebreken en schending van zelfbindende regels.

4. Belang van openbaarmaking

Openbaarmaking van het BING-rapport:

- Indien géén integriteitsschending: kan de betrokken wethouder publiekelijk rehabiliteren.
- Indien wél sprake van normoverschrijding: stelt de gemeenschap in staat om te zien dat het bestuur hierop adequaat heeft gehandeld.
- Is wenselijk op grond van het proportionaliteitsbeginsel zoals vastgelegd in art. 3:4 lid 2 Awb
- De BAGW acht het daarnaast wenselijk dat alsnog een onafhankelijk extern feitenonderzoek plaatsvindt. Dat zou kunnen bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de lokale politiek.

5. Ons verzoek aan de commissie

Wij verzoeken de commissie om:

1. Het bezwaar gegrond te verklaren.
2. Het college te adviseren tot (gedeeltelijke) openbaarmaking van het BING-rapport, met weglakking van strikt privacygevoelige delen.
3. Het college te wijzen op zijn plicht tot transparante en deugdelijke motivering conform de Woo en de Awb.
4. Ons verzoek aan de commissie is om de in paragraaf 3 en 3A uiteengezette zienswijze mee te wegen bij haar oordeel, en te adviseren dat zowel de Woo-beslissing als de onderliggende procedure rond de integriteitsmelding worden herzien, met herstel conform Protocol en het alsnog uitvoeren van een onafhankelijk feitenonderzoek

6. Slotopmerking

Dit dossier overstijgt de individuele casus. Het gaat om de vraag in hoeverre een gemeentebestuur, (met de burgemeester voorop als hoeder van de integriteit), te weten: het college, het presidium en de raad bereid zijn verantwoording af te leggen over integriteitskwesties. Alleen door openheid en volledige transparantie kan vertrouwen in het lokale bestuur worden hersteld.

Met dank voor uw aandacht.

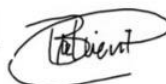
Namens de Burger Alliantie Gulpen-Wittem

Nico Didden, Eys

Bart Kievit, Epen

Wiel Botterweck, Gulpen

